

Studeren aan de Amsterdamse ROC's: Vechten om les te krijgen

(Door Paul Andersson Toussaint)

Een groot deel van het voortgezet onderwijs in Amsterdam is gesegregeerd. Het vwo is in overwegende mate Hollands en lelieblank en de leerlingenpopulatie op de vmbo- en mbo-opleidingen is vrijwel volledig allochtoon. Een aanzienlijk deel van juist deze allochtone jongeren komt bovendien uit de zogeheten achterstandswijken in de buitengewesten van de republiek Amsterdam: Amsterdam Nieuw-West en Zuidoost (Bijlmermeer).

Op de laagste mbo-niveau, mbo-1, is de landelijke uitval volgens het Rapport Winsemius, *Vertrouwen in de school*: 37,4 procent.

Het percentage *vroegtijdig schoolverlaters*, is onder niet-westerse allochtonen bovendien twee keer zo hoog als dat onder autochtonen.

In de achterstandswijken, de 'prachtwijken' van voormalig minister Vogelaar, oftewel de armoedeprobleemcumulatiegebieden zoals het in het ministeriële jargon heet, is het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters twee keer zo hoog als in de andere wijken. In deze prachtwijken, met een hoge concentratie niet-westerse allochtonen, lage inkomens, uitkeringtrekkers en criminelen, woont ruim een kwart van de jaarlijkse voortijdige schoolverlaters.

Juist in Amsterdam bestaan er al jaren veel ernstige klachten over de kwaliteit van het onderwijs bij een groot deel van de vmbo en mbo-opleidingen op de Regionale Opleidingcentra (ROC's). In de hoofdstad zijn er twee grote clubs die dat onderwijs aanbieden: ROC ASA (de Amarantis Onderwijsgroep) en ROCvA (ROC van Amsterdam). Ze hebben enorm veel vestigingen en een duizelingwekkend aantal studierichtingen.

De belangrijkste klachten van leerlingen over zowel het ROC ASA als het ROC van Amsterdam betreffen niet de uitval op de scholen, maar de povere kwaliteit van de onderwijsorganisatie: soms wel een half jaar of een jaar geen les krijgen in belangrijke vakken als Engels, Nederlands en wiskunde, lesroosters en stageprogramma's die niet op tijd klaar zijn en tijdens het schooljaar tien, twaalf keer veranderen. Leerlingen komen vaak voor pisang op school en moeten doelloos rondhangen in de kantine of de bibliotheek en het zelf maar uitzoeken door de gebrekkige en chaotische invoering van de laatste onderwijsvernieuwing: *Het competentie gericht leren*. 'Het is een chaos,' zeggen veel leerlingen, 'Het is elke dag weer een shock om naar school te gaan.'

Zeer zwakke opleidingen

De Inspectie van Onderwijs publiceerde begin februari voor het eerst een lijst van zeer zwakke MBO-opleidingen en MBO-opleidingen met eindexamens die niet deugen. De Onderwijsinspectie karakteriseert 64 opleidingen in heel Nederland als zeer zwak. Volgens inspectierapporten die ik sinds december 2009 al in bezit had, zijn er daarvan in Amsterdam alleen al 14. Het ROCvA heeft één zwakke en zeven zeer zwakke opleidingen en het ROC ASA zeventien zwakke en zeven zeer zwakke opleidingen. Daarnaast zijn er volgens de inspectie nog eens vijfhonderd opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs in heel Nederland die het predicaat 'zwak' gekregen. De inspectie heeft deze lijst niet gepubliceerd en sluit niet uit dat de lijst met zeer zwakke opleidingen nog groeit. De inspectie werkt 'risicogericht', dat wil zeggen dat deze dienst vooral afgaat op 'signalen', bijvoorbeeld slechte examenresultaten, klachten van ouders en leerlingen of berichten in de media.

Dat de lijst zal groeien, valt zeker niet uit te sluiten. De lijst lijkt alleen het topje van de ijsberg zichtbaar te maken. Sinds de publicatie van de lijst met zeer zwakke opleidingen is er een klachtenlawine van leerlingen en docenten los gekomen die zich afvragen waarom hun school eigenlijk niet op die lijst voorkomt. Veel leerlingen worden onder druk gezet en geïntimideerd en zijn veel te bang om te klagen. 'Wat ik van mijn leerlingen de afgelopen vijf tot tien jaar hoor, klopt het beeld dat stadsdeelvoorzitter van Slotervaart Ahmed Marcouch schetst helemaal, schreef bijvoorbeeld een docent met dertig jaar leservaring die op een

ROC in Amsterdam-Noord werkt, 'Noem mij één mbo-school in Amsterdam die goed functioneert. Ik ken er niet één.'

Ze bakken er niets van

Dit verhaal begon voorjaar 2009 met een e-mail van de twintigjarige hbo-student Amit Sharma aan het Tweede Kamer-lid Staf Depla (PvdA). Sharma studeerde op de mbo-opleiding Detailhandel van de ROCvA-vestiging Tempelhofstraat in Sloterdijk (Amsterdam Nieuw-West). In deze brandbrief aan Depla, beklagde Sharma zich over het onderwijs dat hij had genoten. 'Mijn ervaringen zijn heel negatief,' schreef hij, 'Er gebeuren daar zoveel dingen die niet door de beugel kunnen.'

Amit Sharma haalde zelf de vier mbo-niveau's in twee jaar met uitstekende cijfers, werd ROCvA-topper van het jaar en gaf gratis bijlessen aan leerlingen die het op zijn oude school niet redden. Het was Sharma gelukt de mbo te doorlopen door de inspanningen van vooral één uitzonderlijk bevlogen leraar, beweerde hij. Deze leraar gaf een grote groep leerlingen buiten schooltijd en zelfs in het weekend bijlessen omdat ze het via het normale lesprogramma gewoon niet konden bolwerken. Sharma en nog vijf andere leerlingen vertelden dat ze door deze leraar waren 'gered'. Hij was hun held, maar juist deze leraar was door ROCvA-directie ontslagen.

'Het niveau in Sloterdijk is echt heel, heel laag,' vertelde hij, 'Dat komt vooral door de leraren. Je krijgt het vak Verkopen van docenten die nog nooit in een winkel hebben gestaan. Je krijgt Engels van een leraar die helemaal geen Engels beheerst. Een grote groep leerlingen heeft hier een jaar lang sowieso geen Engels gehad. Er zaten zeker goede leraren, maar die zijn allemaal vertrokken. Wat er nu nog zit, bakt er gewoon niets van. Er werken daar leraren die nog niet eens zestien procent van vijf euro kunnen uitrekenen hoor.' Sharma en nog vijf andere leerlingen beweerden dat de goede leraren die de problemen aankaarten bij de directie de laan uit werden gestuurd.

Geen urgentie

De slechte kwaliteit van het mbo-onderwijs op de twee Amsterdamse ROC's was op 7 januari één van de belangrijkste thema's in de Nieuwjaarspeech van stadsdeelvoorzitter Ahmed Marcouch van Slotervaart (Amsterdam Nieuw-West). Hij maakt zich grote zorgen over de slechte kwaliteit van vmbo- en mbo-opleidingen van de twee reusachtige ROC's in Nieuw West en is met een offensief begonnen om aandacht te krijgen voor deze problemen. 'Wij als bestuur doen er van alles aan om te zorgen dat deze jongeren naar school gaan en een opleiding volgen, omdat dat vaak de enige manier is om te zorgen dat ze niet afglijden en nog een toekomst hebben. Maar vaak blijkt dat ze nauwelijks les krijgen en soms niet eens examen kunnen doen, doordat uitgevallen docenten niet vervangen worden.'

Marcouch en zijn ambtenaren op het stadsdeel horen al jaren serieuze klachten over uiteenlopende ROC-vestigingen, van leerlingen, moeders, leerplichtambtenaren en andere professionals. Leerlingen die al een jaar geen Nederlandse of Engelse les krijgen. Leerlingen die in klassen zitten, waarvan driekwart is uitgeschreven omdat ze nooit kwamen opdagen. Hij hoorde van zogeheten 8tot8-coaches in zijn stadsdeel, dat leerlingen van mbo 1 en 2 van een ROC ASA-vestiging in Slotervaart naar huis werden gestuurd omdat deze school de lesroosters en stageprogramma's nog niet rond had. De leerlingen konden kiezen: twee maanden lang maar twee dagen per week naar school of meteen twee weken vrij.

Staf Depla bracht samen met Marcouch een werkbezoek aan de ROC ASA-vestiging Bakhuizenstraat in Slotervaart en was verbijsterd over de verhalen die hij van de leerlingen daar hoorde. 'Tien jongeren vertelden waarom ze waren afgehaakt. Ik had

verwacht allerlei verhalen over problemen thuis te horen, maar we hoorden tien verhalen over het gebrek aan structuur op die school, over een slechte onderwijsorganisatie, over slecht les krijgen, te weinig lessen en te weinig uitdaging.'

Depla vroeg aan de directeur van deze ROC-vestiging wat hij aan de problemen ging doen. 'Ik zou me rot schrikken als op een bijeenkomst met twee politici en een journalist dit soort dingen over jouw school werden verteld,' zegt Depla, 'Deze jongeren klaagden natuurlijk niet voor het eerst, maar die directeur vertelde dat het allemaal nieuw voor hem was en dat de managers onder hem verantwoordelijk waren. "Ik loop niet zo vaak op school rond."' Dat laatste vond Depla eigenlijk nog het meest schokkende: 'Maar wat doet die man dan de hele dag? Er bleek totaal geen gevoel van urgentie bij deze man te zijn. Ik zou denken: ik ga zorgen dat de onderste steen boven komt, want dat is mijn verantwoordelijkheid.'

Vechten om een opleiding te krijgen

Een andere ROCvA-topper Sam Jongsma heeft een verhaal dat als twee druppels water op dat van Sharma lijkt. Tijdens zijn studie op het ROCvA aan de Tempelhofstraat moest hij 'vechten om onderwijs te krijgen'. Hij deed de opleiding uitvoerder (aannemer) van studierichting Bouw. Jongsma was de laatste twee jaar van zijn opleiding ondanks de zoek-het-maar-uit-mentaliteit op het ROC enorm gemotiveerd om zijn opleiding af te maken. 'Ik wilde er echt voor gaan, maar toen werd het pas echt moeilijk. Ik heb moeten vechten om mijn opleiding te krijgen. De ene week heb je de hele week les en de week erop heb je geen enkele les. In mijn eerste jaar kreeg ik twee maanden Duits en vervolgens een jaar niet. Ik heb ook een jaar geen Nederlands gehad en een half jaar geen wiskunde omdat de lerares ziek werd. In de vier jaar dat ik daar zat, heb ik in totaal twee keer een rapport gehad. Je weet totaal niet waar je aan toe bent. Samen met een paar goede leraren vecht je eigenlijk tegen het ROC. Als je heel gemotiveerd en doelgericht bent, zoals ik, dan kun je zo'n opleiding halen. Maar als je nog een pubergeest hebt en weinig discipline, dan heb je een groot probleem.'

In 2008 legde hij met succes zijn proef van bekwaamheid af, werd vervolgens Europees kampioen Bouwen bij de Euro Skills-kampioenschappen en daarnaast de op één na beste uitvoerder van Europa en tot ROCvA-topper van het jaar gekozen en toch had hij op dat moment nog steeds zijn diploma niet gehaald door één incompetente leraar. 'De man gaf het vak Sterkteleer. Hij was een schat van een man en wist heel veel van zijn vak, maar hij was een warhoofd en kon gewoon niet les geven. Niemand haalde in een jaar tijd ook maar één voldoende. Als we naar de onderwijsmanager gingen om daarover te klagen, werden we weg gewimpeld. Die man heeft daar wel 5 jaar gezeten als leraar. Ik moest nog twee toetsen doen, die je normaal gesproken in een week zou kunnen halen. Ik heb twee maanden lang elke dag 's morgens om negen uur klaar gestaan, maar deze leraar kwam steeds niet opdagen of hij vertrok halverwege de les plotseling. Als ik ging klagen bij mijn coördinator kreeg ik allemaal slap geouwehoer te horen en gebeurde er niks. De directie deed alsof zijn neus bloedde. Ik heb op die manier twee maanden lopen te verkutten. Het was enorm frustrerend. Als ik toen niet dat enorm geduld en uithoudingsvermogen had gehad, dan had ik nu mijn diploma nog steeds niet gehad. Zo gaat het op veel ROC's.'

Elke dag een shock

Een jongerenwerker uit Slotervaart vertelde over een ROCvA-vestiging, waar leerlingen met petjes op en jassen aan hun Big Mac-menu in de klas zaten te verorberen. Een grote groep leerlingen hing op deze ROCvA-vestiging in de kantine rond en was aan het gokken. Ik hoorde van verschillende leerlingen van ROCvA-vestiging Tempelhofstraat over een docent die elke middag zijn klas in de steek liet en een stagiaire voor de klas zette, om zijn eigen zoontje van school te halen.

'Het was elke dag weer een shock om naar school te gaan,' vertelde een voormalige leerling die mbo- 3 en 4 van deze opleiding Detailhandel op de Tempelhofstraat volgde. Hij zat tot

eind 2009 op de school. De ene keer kwam een leraar wel, de andere keer weer niet. 'Het is een chaos op die school in de Tempelhofstraat. Als een leraar ziek werd, werden we vaak niet gebeld en moesten we drie uur rond hangen. Gemiddeld viel drie tot vijf uur les per week uit.' Deze Turkse leerling haalde zelf zijn diploma op het nippertje. In zijn klas zaten officieel zo'n twintig leerlingen, maar de helft kwam meestal niet opdagen en haakte tijdens het jaar helemaal af. Drie van de twintig leerlingen van zijn klas haalde slechts de eindstreep. 'Het was gewoon vechten om te overleven.'

Verleden tijd

Een voormalige docent en de vijf leerlingen, die ik sprak, zeggen dat de situatie op de Tempelhofstraat nog steeds niet echt is verbeterd: 'We hebben de directie nog nooit op onze opleiding gezien. De directrice weet helemaal niet wat er speelt.' Maar volgens Daniëlle Habets die nu ruim 2,5 jaar directrice van de vestiging Tempelhofstraat is, hoort de hierboven beschreven situatie tot de verleden tijd. 'Er was met dat team een hoop aan de hand. De kwaliteit was niet goed. Wij hebben een aantal stappen gezet, waaronder het aanstellen van een nieuwe onderwijsmanager en we hebben ook andere maatregelen genomen. Het was misschien drie, vier jaar geleden een chaos, maar nu absoluut niet meer. Je hebt natuurlijk niet alles in één keer honderd procent in orde, maar ik durf echt te beweren dat de situatie enorm is verbeterd. Leerlingen die zeggen dat het een chaos is, die spreken over de verleden tijd. We hebben zo hard gewerkt. Wij hebben jeugdzorg in huis, schuldsanering en maatschappelijk werk. Het ROCvA heeft de uitval van leerlingen met tien procent terug gebracht in de afgelopen twee jaar. Dat is hartstikke goed. We hebben hier een lastige doelgroep leerlingen, maar we doen ontzettend ons best om goed onderwijs te leveren. In elke beroepsgroep zijn er mensen die hun werk niet goed doen, maar de meeste leraren doen hier hun stinkende best. Ik loop regelmatig op de afdeling rond. Ik praat met de onderwijsmanager. We hebben teambijeenkomsten waar we verhalen horen, dus ik weet heel goed wat hier speelt.'

Inspectie van onderwijs

De inspectie oordeelt daar heel anders over. Een persvoorlichter van de Inspectie van Onderwijs schreef dat één mbo-opleiding van het ROC van Amsterdam het afgelopen jaar het inspectie-oordeel 'zwak' had gekregen en zeven het oordeel 'zeer zwak'. Bij de zeer zwakke opleidingen behoorden ook de opleiding Verkoopchef en de opleiding Ondernemer Detailhandel, specialisaties van de opleiding Detailhandel. Deze opleidingen worden op vijf verschillende locaties in Amsterdam gegeven. De inspectie maakt geen onderscheid naar 'uitvoeringslocatie of het uitvoerende team' en beschouwt alle locaties, dus ook de bovengenoemde opleidingen op de Tempelhofstraat als 'zeer zwak'. De inspectie meldde dat er tot nu toe geen klachten van leerlingen bekend waren van de ROCvA-vestiging Tempelhofstraat. 'We zijn erg geschrokken en nemen zo snel mogelijk contact op met het ROCvA om tekst en uitleg te vragen.'

Die tekst en uitleg kan de inspectie zo krijgen van leerlingen die nu op deze ROC aan de Tempelhofstraat in Amsterdam Sloterdijk zitten. Op woensdagmiddag 3 februari ging Ahmed Marcouch met een groep van negen gefrustreerde mbo-leerlingen uit Slotervaart op bezoek bij de leerlingenvakbond JOB om aandacht te vragen voor hun ernstige klachten. De leden van de vakbond, keurige Hollandse jongens en meisjes uit de provincie, bleken van toeten nog blazen te weten en zaten met rode oortjes van ongeloof te luisteren. 'Van de 27 leerlingen van mijn jaar zijn er nu nog 2 over,' vertelde bijvoorbeeld mbo-4 leerling Rachid van de opleiding Ondernemer Detailhandel en Verkoopspecialist aan de Tempelhofstraat. 'Toen ik die school binnenliep, dacht ik: "Goh wat een mooie school." Maar ik kreeg Nederlandse les van een docent die zelf niet goed kon spellen.'

'Ik heb mijn leraar Engels al een jaar niet gezien,' vertelde Saïd, die mbo-3 van de opleiding Verkoopsspecialist aan dezelfde ROCvA-vestiging in Sloterdijk volgt, 'Als je gaat klagen bij de onderwijsmanager dan zegt hij: "We zijn er mee bezig". Je wordt van het kastje naar de muur gestuurd. Als ik op school kom, wil ik structuur en discipline, geen chaos. Er is daar niemand die naar mij omkijkt. Er heerst heel veel frustratie op school. Er is heel veel lesuitval. Van de 46 leerlingen waar ik mee begon, zijn er nu nog 26 over.'

Nadia, die mbo-2 doet van de opleiding tot administrateur op de ROC ASA-vestiging Bakhuizenstraat in Slotervaart vertelde dat ze drie uur per week les kreeg in haar hoofdvak boekhouden, maar dat ze 'heel vaak' helemaal geen les kreeg. 'Door het management wordt niet op onze klachten gereageerd. Er is helemaal geen structuur op onze school. Op onze school is het zogenaamde *competentie gericht leren* ingevoerd, maar niemand weet hoe dat moet. Wij worden als proefkonijnen gebruikt, maar wij willen gewoon les. De situatie is echt, echt heel triest. Laatst vroeg iemand: "Spijbelen jullie wel eens?" Maar wat valt er nou te spijbelen als je maar veertien uur per week les krijgt, waarvan vaak nog weer veel uren uitvallen?'

Mbo-leerlinge Loubna, die mbo-4 marketing en communicatie volgt aan de ROC ASA-vestiging Bakhuizenstraat, vertelde dat ze een aantal vakken over moest doen. 'Maar ik weet alleen niet hoe, want ze geven geen les meer in die vakken. Dus wat moet ik nog op school doen? Maar als ik niet kom, krijg ik een leerplichtambtenaar op mijn nek. Het is heel bizar eigenlijk. Elke dag ga ik in de kantine naar de muur zitten kijken. Vanaf september 2009 heb ik eigenlijk helemaal niets meer gedaan. Ik zeg het maar eerlijk. Ik zit ook vaak thuis. Ik voel me echt een mongool. Ik heb thuis nu ook problemen, want mijn ouders begrijpen niet waarom ik niet op school zit.'

Volgens de Keuzegids MBO 2010 die dit jaar voor het eerst uitkomt, is de opleiding Handel van het ROCvA de op één na slechtste van Nederland en staat op de 35ste plaats van een lijst met 36 scholen. De gids wordt gemaakt in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap.

Een steekproef van twaalf verschillende opleidingen leert dat de ROCvA in bijna alle lijsten helemaal onderaan eindigt. Bij het ROC Asa wisselt het sterk: regelmatig onderaan, soms middenmoter, soms in de top.

Moeilijke doelgroep

Een aanzienlijk deel van de ROC-leerlingen behoort tot de moeilijkste doelgroep van het onderwijs. Een grote groep is slecht gemotiveerd, is 'te lui om uit zijn nest te komen', heeft weinig basiskennis, komt structureel te laat of helemaal niet opdagen. In Zuidoost bestaat zelfs een klasje waarin ook enkele leerlingen met een 'enkelbandje' zitten, bajesklanten die voorwaardelijk zijn vrij gelaten.

Het gebrek aan structuur is vooral funest voor de leerlingen van niveau 1 en 2 van de BBL zag Sam Jongsma op de Tempelhofstraat. 'Ze werken vier dagen per week en gaan één dag naar school. Ze zijn vijftien, zestien, willen chillen op straat en hebben voor niemand respect. Een groot deel komt die ene dag alleen om hun studiefinanciering te houden. Ze hangen rond in de kantine en gaan tafel voetballen. Als je daar binnenkomt, heb je geen moment het idee dat je op een school zit. Er heerst totaal geen orde en geen discipline. De groep die op straat hangt of in de jeugdgevangenis terecht komt, is alleen maar gegroeid de laatste jaren.'

Jongsma spreek uit ervaring. Toen hij mbo niveau 1 en 2 deed, was hij zelf ook 'een moeilijke jongen'. Hij zat wel eens een paar uur op het politiebureau. Hij kwam vaak niet school, soms wel drie, vier dagen achter elkaar en was niet gemotiveerd. In een jaar tijd scoorde hij wel honderd absentie-uren. 'Ik leidde het zogenaamd stoere straatleven. Op straat rond hangen, jointjes roken en biertjes drinken. Als je in die fase op het ROC terecht komt, ben je echt in de aap geloged. De bel gaat, je loopt de klas in en de leraar zegt:

"Hier heb je wat stenciltjes. Dit is het project en ga zelf maar uitzoeken hoe je dat doet." Zo gaat het op heel veel ROC's.

Op het laagste mbo-niveau, mbo-1, is de uitval volgens het Rapport Winsemius, *Vertrouwen in de school*: 37,4 procent. Een mislukkende schoolcarrière en een slechte woonbuurt zijn volgens het Verwey-Jonker Instituut de twee beste voorspellers voor delinquent gedrag. 'De cijfers bieden een schrikbarend beeld,' staat in het rapport Winsemius. Op mbo-1-niveau wordt 28 procent van de nieuwe vroegtijdig schoolverlaters (vsv-ers) en 21 procent van de niet-vsv-ers verdacht van een misdrijf.' Het gaat om veelvoorkomende criminaliteit, van vechtpartijen en wapenbezit tot winkeldiefstal, zakkenrollerij of straatroof, geregistreerd voorafgaand aan de eventuele schooluitval.

'Vooral op mbo-niveau 1 en 2 is de uitval fors,' constateert kamerlid Staf Depla, 'We moeten voorkomen dat ze weer het dievenpad op gaan. En het zijn vooral deze jongeren die we vaak rondhangend aantreffen en overlast veroorzaken. Aan de ene kant heb je de scholen die de boel niet op orde hebben, aan de andere kant hebben deze scholen een geweldige moeilijke opgave. Maar dat betekent niet dat je deze problemen met de mantel der liefde moet bedekken. Het is juist nog belangrijker dat die scholen goed functioneren, want als deze groep uitvalt, dan weten we zeker dat het nooit meer goed gaat komen. En er zijn ook scholen die het blijkbaar wel voor elkaar krijgen.'

Goede scholen

Er zijn zeker scholen en ook leraren die het wel voor elkaar krijgen. Sam Jongsma trof op zijn opleiding op de Tempelhofstraat ook een aantal heel gemotiveerde leraren die heel erg hun best deden en hun zaken op orde hadden. 'Dankzij hen heb ik mijn opleiding kunnen doen en ben ik topper van het jaar geworden. Die leraren zitten gelukkig overal. Maar de goede leraren worden overmeesterd door alle rompslomp. Een paar leraren dragen een hele afdeling van tweehonderd leerlingen. Dat is natuurlijk niet te doen.'

Enkele van de gefrustreerde leerlingen van de Tempelhofstraat die ik sprak, waren gaan studeren aan de mbo-opleiding Handel en Ondernemerschap van de ROCvA-vestiging Fraijlemaborg in Amsterdam-Zuidoost en waren heel tevreden.

Ibrahim Sellak (23) volgt daar niveau 4 en benadrukt ook dat er bevlogen en goede leraren rondlopen op de ROC's, maar hij ziet grote verschillen in kwaliteit tussen de ROC-vestigingen. Ik sprak hem samen met medeklasgenoot Maarten de Lange. Sellak heeft al zijn eigen onderneming, De Lange is bezig er één op te zetten. Sellak volgde tot dit voorjaar de opleiding Detailhandel op ROCvA-locatie de Zetterij in Amstelveen die van de onderwijsinspectie het oordeel zeer zwak kreeg. Zijn schets van het onderwijs daar lijkt weer sprekend op de verhalen hierboven: 'Leerlingen komen vaak voor niets op school door lesuitval. Roosters veranderen tien keer per jaar. Van de twintig uur les gemiddeld per week, vielen er zeker zes uit door slechte planning, zieke leraren die niet werden vervangen, leraren die er geen zin meer in hadden of die overspannen raakten. Er was voortdurend enorme strijd tussen leraren en leerlingen. Veel docenten hadden ook ruzie onder elkaar. Ik ben in april 2009 weg gegaan, omdat ik het daar niet meer uithield. Ik heb nog contact met leerlingen die nu nog op die opleiding zitten. De situatie is nauwelijks veranderd. Die leerlingen zijn ook allemaal blijven zitten.'

Sellak en De Lange vinden dat het onderwijs op de locatie Fraijlemaborg in Amsterdam-Zuidoost wel goed georganiseerd is en dat de docenten goed zijn. 'Het is hier allemaal veel beter geregeld,' zegt Sellak, 'We krijgen hier altijd les. Ik ben erg tevreden. Als het hier slecht was, zou ik je het ook echt vertellen.'

Gewoon Goed Onderwijs

'Hier gaat ook niet alles goed hoor,' zegt onderwijsmanager Mira André van deze mbo-opleiding Handel en Ondernemerschap. 'De teams zijn overbelast, doordat de docenten zo

veel taken hebben. We streven naar tachtig procent presentie. Dat is enorm ambitieus. In de praktijk halen we 58 tot 60 procent aanwezigheid. Dat is heel behoorlijk. Dat is de werkelijkheid waar we hier mee te maken hebben. Sommige leerlingen zijn gewoon een aantal weken uit beeld. Dan blijkt iemand weer een maand vast gezeten te hebben. Maar ik denk dat we hier zo langzamerhand een goed docententeam hebben. Ze zijn gemotiveerd en werken goed samen. We hebben een goed en gestructureerd onderwijsprogramma. Dat is vaak niet zo, als ik dat zo om me heen hoor. Wij hebben gekozen voor een duidelijke structuur met les en stage op vaste dagen en ook een vaste klas. In het vorige systeem hadden ze geen vaste klas en was je ze dan ook voortdurend kwijt. Elke klas heeft een vaste loopbaanbegeleider, een leraar die de rol van mentor heeft. In mijn team zoeken zij ook de stageplekken en begeleiden zij de stages. Zij zijn de mama of papa van de klas en hebben de leerlingen, als het goed is, helemaal in beeld. We hebben zelfs heel truttig een kaart gemaakt waar hun hele programma op staat. Per afgerond onderdeel krijgen ze een stempeltje. Elke leraar die ziek is, wordt meteen 's morgens vervangen. Daarvoor hebben we een schaduwrooster. Er valt gewoon geen enkele les uit.'

De ROC's moesten de afgelopen jaren ook de laatste onderwijsvernieuwing *Het Competentie gericht leren* invoeren en dat heeft volgens André veel bloed, zweet en tranen gekost. 'De leerlingen moeten hier veiligheid en structuur hebben maar dat valt daar niet mee te verenigen. We moeten per jaar 850 uur lestijd aanbieden en die leerling ook voortdurend in beeld hebben. We hebben dat op onze eigen manier ingericht en noemen het *GGO, Gewoon Goed Onderwijs*. Door de invoering van *Het competentie gericht leren* is veel rommeligheid op ROC's ontstaan. Maar ik denk dat de ROC's zich aan het herstellen zijn. Wij zijn hier ook een paar jaar bezig geweest om het goed te organiseren, waardoor ik nu een goed verhaal kan vertellen.'